

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

24 oktober 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de promotiekansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsovereenkomst tussen het departement Onderwijs en het departement LIN inzake natuur- en milieu-educatie

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het extra bisjaar voor kansarmen

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de onrust bij de leraren Duits in de derde graad van het ASO in de studierichting met de component 'Moderne Talen'

Vraag om uitleg van de heer André Van Nieuwkerke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing in het onderwijs, vanaf 1 januari 2003, van de wet betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 24 oktober 2002

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.29 uur.*

Interpellatie van de heer Dirk Holemans tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de promotiekansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Holemans tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de promotiekansen van vrouwen aan Vlaamse universiteiten.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, het is deze commissie en de minister bekend dat ik de geringe promotiekansen voor vrouwen in academische functies op de voet volg.

Ik heb daarover reeds een aantal vragen om uitleg gericht aan de minister en ze heeft al aangegeven dat ze dit thema belangrijk genoeg vindt om een aantal fora in te schakelen. Er is onder meer een studie uitgevoerd door de VRWB, er is binnen de administratie een Vlaams overlegforum opgericht en de VLIR en de Vlhora zijn hieromtrent gecontacteerd. Er is tijdens deze legislatuur meer dan voldoende aandacht gevraagd door het Vlaams Parlement voor dit thema en die aandacht is naar de betreffende overleg- en adviesorganen gegaan.

Via een recente schriftelijke vraag heb ik gepeild naar de meest recente gegevens inzake het beleid om de promotiekansen van vrouwen te verhogen en naar de initiatieven van de minister. De cijfers in het antwoord van de minister geven geen bemoedigend beeld. Daarom vond ik het noodzakelijk hierover te interpelleren.

De minister schrijft zelf in haar recente antwoord : 'In drie jaar zijn er geen significante wijzigingen vast te stellen in het aandeel van de vrouwen, veel eerder een stagnatie. Bovendien zijn er wel belangrijke verschillen tussen de verschillende universiteiten onderling, maar geen enkele instelling scoort echt goed voor wat betreft het aantal vrouwen in hogere functies.'

Het zogenaamde glazen plafond waar vrouwen op botsen in de universiteiten blijft duidelijk bestaan. Iets minder dan de helft van de assistenten zijn vrouw, een kwart van de doctors-assistenten is vrouw en 21 percent van de docenten is vrouw. Bij de gewoon hoogleraars is het 'old boys network' quasi intact met 98 percent mannen.

De minister erkent dat er voorlopig geen doelstellingen zijn vastgelegd wat het aantal vrouwelijke personeelsleden aan de universiteiten betreft. Het is de autonomie en de verantwoordelijkheid van de instellingen zelf om maatregelen te nemen. Hierover zegt de minister : 'Indien de maatregelen genomen door de instellingen zelf ontoereikend blijven of niet het beoogde effect hebben, dan is ingrijpen natuurlijk wel aangewezen.'

Ik vraag me af wanneer we tot een punt zijn gekomen waarop ingrijpen noodzakelijk zal zijn. Tot nu toe blijkt dat de reeds genomen initiatieven slechts zeer weinig effect te ressorteren. Het Vlaams overlegforum dat werd opgericht binnen de administratie Wetenschap en Innovatie blijkt slechts een keer samengekomen te zijn om nadien enkel nog te communiceren via e-mail. Wat er is gebeurd met de doelstellingen van de VRWB is niet geheel duidelijk.

De minister erkent tevens dat het criterium van het aantal publicaties in het nadeel speelt van vrouwen. Als men dit gegeven in rekening brengt, moet men een specifiek beleid ontwikkelen wat betreft het stimuleren en evalueren van onderzoekers. Het

Holemans

was daarom bevreemdend in het antwoord van de minister te lezen dat in het nieuwe BOF-besluit, dat zopas werd goedgekeurd door de Vlaamse regering, het aantal publicaties wel als criterium wordt gebruikt. De minister haast zich te stellen dat het niet de bedoeling is om een negatief signaal te geven aan de universiteiten. Ze zegt : 'Ik heb reeds gevraagd dit BOF-besluit te verfijnen en de indicatoren te herzien'.

Na drie jaar kan ik dus maar een conclusie trekken : de promotiekansen van vrouwen aan de Vlaamse universiteiten waren en blijven ondermaats. De situatie verandert niet en er worden geen garanties gegeven om op korte termijn maatregelen te nemen.

Mevrouw de minister, zijn er reeds heldere en meetbare doelstellingen geformuleerd inzake de genderproblematiek aan de Vlaamse universiteiten ? U hebt gezegd dat als de instellingen zelf niets doen, u zult overgaan tot ingrijpen. Hoe zal dit gebeuren ?

In december 2000 hebt u in antwoord op een vraag van mij de suggestie gedaan om een aantal postdoc-plaatsen te voorzien voor vrouwen. Is deze suggestie ondertussen omgezet in een concreet beleidsvoorstel ? Zou het geen goede zaak zijn om de universiteiten die inzake de genderproblematiek wel degelijk maatregelen nemen, te ondersteunen ?

De problematiek die dit gegeven overstijgt, maar waar we meer aandacht aan moeten besteden, is de vraag hoe we de kwaliteitszorg inzake wetenschappelijk onderzoek moeten uitbouwen en meten. We stellen vast dat het pure kwantitatieve 'publish or perish', het optellen van het aantal publicaties, geen goede indicator is omwille van verschillende redenen. Een reden is dat men objectief kan vaststellen dat vrouwen en mannen een ander publicatiegedrag vertonen. Ik zou er nog meer redenen aan kunnen toevoegen. Dit maakt dat het aandacht besteden aan andere opdrachten binnen de universiteiten als onderzoeker, bijvoorbeeld de decretale opdracht van maatschappelijke dienstverlening, minder naar voren zal komen als mensen worden geëvalueerd bij promotiekansen.

Ik vraag vandaag aandacht voor een specifiek thema, namelijk de promotiekansen van vrouwen binnen de universiteiten, maar in afgeleide moeten we binnen afzienbare tijd een grondig debat voeren over hoe we in de toekomst kwaliteit en wetenschappelijk onderzoek zullen evalueren, zeker in

het licht van de nieuwe financieringsmethoden voor de universiteiten.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, we hebben wel al een gesprek gehad met de heer Holemans over dit onderwerp, maar nooit een debat. Ik vind het goed dat hij het onderwerp op regelmatige tijdstippen aanhaalt, zeker omdat het aantal meisjes dat afstudeert in het secundair onderwijs veel hoger ligt dan het aantal jongens en ook de instroom van vrouwen in het hoger onderwijs veel hoger ligt dan van mannen.

Ik heb wel wat moeite met het verfijnen van criteria als het gaat over wetenschappelijk onderzoek tussen mannen en vrouwen. Hier moeten we zeer voorzichtig mee zijn. Het is belangrijk voor alle betrokkenen om na te denken over de wijze waarop wetenschappelijk onderzoek best wordt geëvalueerd. Ik meen eveneens dat niet alleen publicaties hier een criterium zijn. Blijft de vraag hoe het komt dat vrouwen niet doorstromen naar hogere functies in de universiteiten, noch zich kandidaat stellen voor betrekkingen die vrijkomen op het niveau van assistent. We zien ook vaak dat vrouwen tijdens die periode meer afhaken dan mannen. Degeenen die dan toch slagen, schommelen rond de 38 jaar.

Vandaag las ik in Intermediair een artikel over dit onderwerp, ik meen naar aanleiding van de schriftelijke vraag van de heer Holemans. Er wordt gezegd dat men zou kunnen denken dat het een harde mannenwereld is tegen de vrouwenwereld. Maar nu is het academisch milieu net geen mannenwereld, in tegenstelling tot de privé-wereld waar we net zien dat de vrouwen de weg wel aan het vinden zijn. Er is blijkbaar een grens overschreden. Waarom gebeurt het meer in het ene en minder in het andere milieu, terwijl de omgevingsfactoren van die aard zijn dat men veeleer het tegenovergestelde zou verwachten ? Ik maak een negatieve vergelijking : kijk eens hoeveel vrouwen in het niet-hoger onderwijs aan de slag zijn. Eigenlijk zou die academische omgeving die mogelijkheid beter moeten kunnen bieden dan andere milieus.

De fundamentele vraag is waarom dit niet gebeurt. Ik weet niet of er onderzoek over bestaat. Ik weet dat onder meer Mieke Van Hagendoren aan het LUC zich hier wel eens mee heeft beziggehouden. Toch blijft de vraag hoe we dit in de toekomst kunnen bevorderen. Ik heb wel wat schrik voor positieve discriminatie.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ook ik heb al eens een vraag gesteld over deze problematiek in deze legislatuur en ze ligt me eveneens na aan het hart. Ik wil graag weten wat de andere dan de historisch-maatschappelijke en dus de gendergelinkte redenen zijn om te verklaren dat de promotiekansen aan onze universiteiten voor vrouwen minder evident zijn.

Een algemene vaststelling zou zijn dat ons onderwijs op alle niveaus alleen maar baat heeft bij een meer verantwoorde genderspreiding. We hebben te maken met een totaal omgekeerde piramide. Hoe lager men gaat qua niveau en qua onderwijsleeftijd voor de jonge mensen, hoe meer vrouwen men ziet en hoe hoger men gaat in de leeftijd en in de opleiding, hoe minder vrouwen. Daarom zou er eens een diepte-onderzoek moeten gebeuren om na te gaan wat de echte oorzaken zijn, zodat we met kennis van zaken maatregelen kunnen nemen als die zich opdringen.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, gisteren hebben we allemaal in de plenaire vergadering een mooie toespraak gehoord over het ondernemerschap, en ik heb hierover ook al veel gelezen. Zo zegt het VEV dat als men in het bedrijfsleven succes wil halen, men dat moet verdienen.

In het politieke domein willen we de aanwezigheid van de vrouw versterken door het toepassen van het principe van de positieve discriminatie. Hier wordt gepraat over het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteit. Ik heb altijd ervaren dat de heer Holemans er iets van kent. Hij heeft een te waarden wetenschappelijke kennis. Ik heb hem aandachtig beluisterd. Over heel die problematiek zit ik al lang met vragen. De interpellant zegt dat er moet worden ingegrepen en dat de minister maatregelen moet treffen. Ik stel me de vraag of men in het universitaire en wetenschappelijke domein het principe van de positieve discriminatie moet toepassen, of veeleer het principe van 'je moet het verdienen'.

Ik blijf met vragen zitten, dus ik hoop op een goed antwoord.

De voorzitter : Ik ben ervan overtuigd dat u een sluitend antwoord zult krijgen van de minister,

zodat u vanavond gerustgesteld naar huis zult kunnen gaan.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, zoals de heer Holemans aanhaalde, gaf ik onlangs nog een uitgebreide toelichting over het aantal vrouwen in academische functies als antwoord op een schriftelijke vraag. U hebt daarin kunnen lezen dat er inderdaad slechts een beperkte meetbare vooruitgang is geboekt in de voorbije drie tot vier jaar voor wat het aantal vrouwelijke ZAP-leden in de hoogste academische functies betreft. Het is echter wellicht nog te vroeg om daar conclusies uit te trekken. De tijdschaal waarop de evolutie kan gebeuren, wordt immers bepaald door de doorlooptijd van een academische loopbaan en is in orde van grootte langer.

Het gelijkekansenrapport van de VLIR waarover ik het in mijn antwoord had, is sinds 8 oktober 2002 beschikbaar. Het rapport geeft een gedetailleerde inventaris van de maatregelen die de universiteiten reeds hebben genomen en formuleert een hele reeks belangrijke aanbevelingen. Ik neem aan dat de universiteiten, die zelf aan de basis liggen van dit rapport, de aanbevelingen ervan ernstig zullen nemen.

Het rapport stelt terecht dat het de bedoeling is dat elke universiteit zelf beslist welke aanbevelingen ze kan en wil opvolgen. Dit is logisch, want er zijn belangrijke verschillen tussen de universiteiten onderling, zowel wat het aantal vrouwen als wat de uitbouw van een strategie voor gelijke kansen betreft. Ik wil nogmaals benadrukken dat een gelijkekansenbeleid een omschakeling in de organisatiecultuur vergt. Het is dus een proces dat binnen de instellingen tot stand moet komen. De universiteiten moeten dat gelijkekansenbeleid zelf vorm geven, vanuit een oprecht engagement.

Ongeacht de manier waarop, blijft voor mij het resultaat het belangrijkste. Ik ben het volledig met u eens dat het aandeel van de vrouwen in de hogere academische functies omhoog moet en dat daarover concrete doelstellingen moeten worden geformuleerd. Het probleem van de ondervertegenwoordiging rijst inderdaad veel meer bij de hoogste academische graden en in veel mindere mate bij de doctoraatsstudenten en de postdoctorale onderzoekers. Ik wil er wel sterk de nadruk op leggen dat deze doelstelling geen afbreuk kan doen aan de kwaliteit. Het is nog altijd de beste die moet worden benoemd. Ik ben en blijf een tegenstander van quota bij academische benoemingen.

Vanderpoorten

Zoals u zult kunnen lezen in de beleidsbrief 'Wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid 2002-2003', die hier later zal worden besproken, zal ik de administratie Wetenschap en Innovatie en de administratie Hoger Onderwijs de opdracht geven een Vlaams actieplan inzake gelijke kansen uit te werken. Uitgangspunten hierbij zijn het VLIR-rapport en het overleg met de betrokken instellingen.

Mijnheer Holemans, ik ben trouwens een beetje verbaasd over uw opmerking dat het Vlaams overlegforum voor gelijke kansen slechts éénmaal zou hebben vergaderd en verder een sluimerend bestaan leidt. De administratie Wetenschap en Innovatie heeft mij dat in ieder geval niet meegedeeld en ik zal dit dan ook verder laten uitzoeken.

Los van deze beschouwingen moeten de universiteiten natuurlijk aantoonbare en resultaatgerichte inspanningen leveren om progressief het percentage vrouwen in de twee hoogste personeelscategorieën en in het totale ZAP-kader te verhogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met heel wat factoren. Zo vormt het feit dat de cijfers voor de instellingen gevoelig verschillen mogelijk een hinderpaal. Het is niet de bedoeling bepaalde universiteiten voor onmogelijk te bereiken doelstellingen te plaatsen, noch percentages vast te leggen die sommige universiteiten nu al hebben bereikt. Bovendien zijn er ook elementen die nu moeilijk in te schatten zijn. Of er plaatsen vrijkomen waarin vrouwen kunnen worden aangeworven, hangt bijvoorbeeld ook af van de oppensioenstelling van hoogleraren.

Er is een denkspoor om de betrokkenheid van vrouwen bij het bestuur van de universiteit te vergroten. We moeten hierbij wel bijzonder voorzichtig zijn. Indien we de nu al kleine groep vrouwelijke ZAP-leden zwaar belasten met bestuurstaken, dreigt dit hun onderzoekswerk en op termijn hun verdere promotiekansen te belasten. Een eerste stap zou erin kunnen bestaan ervoor te zorgen dat het aantal vrouwen in de overkoepelende adviesraden toeneemt, ik denk bijvoorbeeld aan de onderzoeksraad. Er zou ook naar kunnen worden gestreefd in het geheel van wetenschappelijke commissies van het FWO-Vlaanderen meer vrouwen te laten zetelen. Ik zal dit punt opnemen bij de afrondende besprekingen over een nieuwe beheersovereenkomst met het FWO-Vlaanderen.

Zoals ik reeds stelde, is de weg van de geleidelijkheid de enige mogelijke, omdat we vandaag eenvoudigweg niet genoeg vrouwelijke hoogleraren en

gewoon hoogleraren hebben. Ik ben er geen voorstander van dit tekort op te vullen door de criteria te verlagen en dan maar een beroep te doen op vrouwelijke personeelsleden van een lagere graad. Een dergelijk beleid is noch in het belang van de kwaliteit van ons onderwijs en onderzoek, noch in het belang van de vrouwen die een academische carrière willen uitbouwen. Het beleid mag er niet toe leiden dat er zoveel regels en uitzonderingen komen dat vrouwen kunnen worden gebrandmerkt als 'academici die aan lagere normen beantwoorden'. Ik denk dat dit ook niet goed zou zijn voor de algemene discussie over de genderproblematiek.

Vanzelfsprekend moeten de overheid en de instellingen er wel over waken dat de criteria voor benoeming en bevordering transparant zijn en worden getoetst op hun genderneutraliteit. Ook het invoeren van begeleidende maatregelen voor mobiliteit van onderzoekers en voor het combineren van werk en privé-leven behoort tot de aanbevelingen.

Het VLIR-rapport stelt voor dat de universiteiten tweejaarlijks aan de VLIR rapporteren over het gelijkekansenbeleid. Bij de volgende herziening van het besluit betreffende de jaarverslagen van universiteiten en hogescholen, zal ervoor worden gezorgd dat de instellingen in hun jaarverslag ook rapporteren over het gelijkekansenbeleid. Naast een opsomming van de bereikte resultaten moet er ook een inhoudelijke analyse van de feiten komen, die onder meer nagaat waarom bepaalde maatregelen het beoogde effect al dan niet bereiken.

Wat de evaluatie van het wetenschappelijk onderzoek betreft, kan ik hier enkel herhalen wat ik in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag reeds meedeelde. Met het oog op een verdere aanpassing van het BOF-besluit, werkt de VLIR aan een nieuwe sleutel. Hierbij zal uiteraard aandacht worden besteed aan de genderproblematiek.

Ik wil wel een element uit mijn schriftelijk antwoord in verband met deze BOF-sleutel verduidelijken. Het gaat om een verdeelsleutel die de overheid gebruikt om onderzoeksmiddelen tussen de instellingen te verdelen, niet om het werk van individuele onderzoekers te beoordelen of te financieren. Het is en blijft de autonomie van elke universiteit om binnen het kader van het BOF-besluit de interne besluitvorming te organiseren over de besteding van de haar toegekende middelen. In welke mate het gebruik van publicatie- en citatiematen op dit niveau niet genderneutraal zou zijn, is mij niet duidelijk. Vermits u het punt weer aan de orde brengt, zal ik hierover het advies van een aantal buitenlandse bibliometrici inwinnen. Ik zal er ook

Vanderpoorten

voor zorgen dat dat zowel mannen als vrouwen zijn.

Ten slotte wil ik nog vermelden dat in het nieuwe BOF-besluit in een periodieke evaluatie is voorzien van het onderzoeksmanagement van de universiteiten. De VLIR is belast met het uitvoeren van deze op interuniversitaire basis te organiseren evaluatie. Ik zal vragen dat hierbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de genderproblematiek.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik wil de minister bedanken voor haar antwoord. Uiteraard verheugt het me dat de minister voor dit domein een Vlaams actieplan in het vooruitzicht stelt. Ik denk dat dit belangrijk is. Ook het feit dat universiteiten hierover om de twee jaar gegevens zullen moeten publiceren, zal zeker voor meer transparantie zorgen.

Mevrouw de minister, ik heb toch nog enkele reacties op uw antwoord. U zegt dat het mogelijke effect van het huidige beleid nog niet zichtbaar is, omwille van het feit dat de doorlooptijd van een academische carrière langer is dan enkele jaren. Dat is slechts ten dele waar. Dat klopt als het gaat om het aantal vrouwen in de hoogste graad. Mijn punt is net dat uit de cijfers blijkt dat ook onderaan de piramide, bij de eerste stappen richting hoogleraar, van assistent naar doctor-assistent, geen grote verandering zichtbaar is. Willen we binnen twintig jaar meer vrouwelijke hoogleraren hebben, dan zullen we nu en in de komende jaren al meer vrouwelijke doctor-assistenten moeten hebben, want anders zullen we binnen twintig jaar moeten vaststellen dat we wel spreken over een zeer lange doorlooptijd.

Ik vind dat u een zeer gevaarlijke redenering maakt als u het argument van de kwaliteit in verband met quota aanhaalt. U zegt dat, als men kiest voor vrouwen, dat betekent dat men kiest voor een lagere kwaliteit. Ik wil de redenering omdraaien : ik ga ervan uit dat mannen en vrouwen even verstandig zijn en dat ze tot dezelfde prachtige prestaties in staat zijn. Daaruit kunnen we enkel concluderen dat er op dit moment heel wat vrouwelijke kwaliteiten niet worden gebruikt. Als we hier willen aan werken, dan betekent dat niet dat we vrouwen met een lagere kwaliteit eventueel toch laten doorstromen, neen, dan betekent dat dat we vrouwen die nu niet aan de bak komen, wel laten doorstromen. Daar gaat het over. Het is dus geen kwestie van een lagere kwaliteit, maar wel van eens kij-

ken naar het werkklimaat en de combinatie van job en privé-leven, zoals u zelf ook aangaf. Ik herinner me nog steeds de uitspraak van een rector van een universiteit in een stad die hier niet zo ver vandaan ligt : 'Mijn onderzoekers moeten 80 uur per week werken'. Met dergelijke mannen aan de top zal het volgens mij heel moeilijk blijven.

Ten slotte wil ik nog zeggen dat ik de autonomie van de universiteiten ten volle respecteert, vanuit het besef dat autonomie steeds gepaard gaat met verantwoordelijkheid. We moeten nagaan wat de universiteiten doen met de feiten in dit VLIR-rapport, om dan na een zekere tijd opnieuw een stand van zaken op te maken, in de hoop dat we hier dan een positief verhaal kunnen vertellen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsovereenkomst tussen het departement Onderwijs en het departement LIN inzake natuur- en milieu-educatie

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Malcorps tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de samenwerkingsovereenkomst tussen het departement Onderwijs en het departement LIN inzake natuur- en milieu-educatie.

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, het departement Onderwijs ondersteunt de werking van de ploeg die bezig is met natuur- en milieu-educatie en de NME-bezoekerscentra door de detachering van leerkrachten voor deze taken. Dit is uitdrukkelijk bepaald in de samenwerkingsovereenkomst tussen het departement Onderwijs en het departement Leefmilieu en Infrastructuur. Deze overeenkomst loopt echter af op 31 augustus 2003.

Mevrouw de minister, deze regeling is onder meer van groot belang voor het behoud van de werking van het natuureducatief centrum 'De Vroente' in Kalmthout. Dit centrum ontvangt zo'n 26.000 bezoekers per jaar, waarvan 13.000 scholieren. In het centrum werden tal van modelprojecten inzake milieu- en natuureducatie ontwikkeld en in de prak-

Malcorps

tijk toegepast. Het centrum heeft daardoor in eigen land, maar ook internationaal een grote faam verworven en staat model voor de opzet van soortelijke centra of educatieve projecten tot ver buiten de provincie- of landsgrenzen.

Toch is er de voorbije maanden onduidelijkheid gezeten over de toekomst van dit centrum en van het specifieke educatieve project dat er werd ontwikkeld. De vraag is immers of de bestaande samenwerkingsovereenkomst na 31 augustus 2003 zal worden verlengd en zo ja, onder welke vorm.

Minister Dua liet weten dat ze de werking van De Vroente alleszins wil blijven steunen en de nodige continuïteit wil verzekeren. Aan de andere kant wacht ze op de slotsom van het kerntakendebat. Er wordt verwacht dat deze NME-taken in de toekomst zullen worden opgenomen door de provincie. De discussie over de kerntaken kan of mag echter de bestaande activiteiten van De Vroente die zich richten op bezoekers, verenigingen of scholen niet hypothekeren.

Mevrouw de minister, is dat ook uw mening? Wilt u de bestaande overeenkomst tussen uw departement en het departement LIN verlengen, in afwachting van duidelijkheid over een eventuele overdracht van een pakket van NME-taken naar de provincie? Er is nu al een tekort aan ondersteuning binnen het regulier onderwijs van NME- of milieutaken in het algemeen. Ik heb hierover ook een schriftelijke vraag ingediend, die zowel aan u was gericht als aan de minister van Leefmilieu.

De terbeschikkingstelling van gespecialiseerde onderwijzers die aan de Kalmthoutse heide zelf aangepaste natuur- en milieuprojecten aan scholen kunnen aanbieden, is zeker geen overbodige luxe. De waardering van zowel scholen en leerlingen als gemeentebesturen voor de bestaande werking spreekt overigens boekdelen. Dezelfde werking volledig overdragen aan natuurgidsen of vrijwilligers zou, met alle respect voor de inzet van deze mensen, toch neerkomen op een groot verlies inzake de specifieke natuur- en milieupedagogische aanpak van de projectwerking zoals die in Kalmthout werd ontwikkeld.

Ook op langere termijn zou er duidelijkheid moeten komen. Is er samenwerking mogelijk tussen het departement Onderwijs en de provincies? Wilt u ook op langere termijn een aantal leerkrachten ter beschikking blijven stellen voor opdrachten inzake

natuur- en milieu-educatie, of is dit voor u geen prioriteit?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, tot vandaag bestaat er een sterke vorm van samenwerking tussen het departement Leefmilieu en Infrastructuur en het departement Onderwijs inzake natuur- en milieueducatie. Ik ben ervan overtuigd dat deze samenwerking erg zinvol en efficiënt is geweest en dat vandaag nog steeds is.

Deze samenwerking steunt onder andere op het feit dat er in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen van zowel basis- als secundair onderwijs regelmatig verwijzingen zijn naar aspecten die te maken hebben met natuur en milieu en met natuurzorg en milieuzorg. Daarom is er geen enkel principieel bezwaar om na 31 augustus 2003, het ogenblik waarop het huidige akkoord afloopt, het bestaande samenwerkingsakkoord in de huidige vorm te verlengen. In dit nieuwe akkoord zal echter rekening moeten worden gehouden met het onderwijsdecreet XIV, waarin een aantal bepalingen zijn opgenomen die gaan over de detachering van leerkrachten. Naast het feit dat de regelgeving dienaangaande opmerkelijk zal worden vereenvoudigd, zullen de detacheringen in de toekomst iets kritischer worden bekeken en zal worden nagegaan in welke mate ze werkelijk in het belang zijn van het onderwijs. In een tijd van lerarentekorten lijkt mij dit niet onredelijk.

In dit verband wijs ik erop dat het natuureducatief centrum De Vroente een aanzienlijk aantal bezoekers ontvangt die niet onmiddellijk tot de doelgroep van het leerplichtonderwijs kunnen worden gerekend. Daarom zal in overleg met de andere partner(s), namelijk het departement LIN en/of de provincie, worden nagegaan hoe groot de werkelijke behoefte aan gedetacheerde leerkrachten is voor De Vroente. Ik wil trouwens ook even verwijzen naar de opmerking van de inspecteur-generaal van Financiën, die zich vragen stelt bij het relatief groot aantal vrijgestelde personeelsleden voor een relatief eng domein binnen de gehele onderwijswereld.

Het feit dat na het kerntakendebat de provincies misschien een aantal van de NME-taken van het Vlaams Gewest zullen overnemen, wijzigt niets fundamenteels aan het samenwerkingsakkoord. Wel zal het departement Onderwijs blijven controleren of er voldoende aandacht blijft gaan naar het

Vanderpoorten

realiseren van vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Ik pleit er echter voor dat gedetacheerde leerkrachten met een bijzondere expertise op het vlak van NME binnen het NME-centrum zouden worden ingezet om leerkrachten uit het basisonderwijs en uit het secundair onderwijs na te scholen, zodat die zelf hun klas kunnen begeleiden tijdens veldwerk of tijdens een bezoek aan een NME-centrum. Bovendien worden deze vaardigheden steeds meer tijdens de initiële lerarenopleiding ingeoeffend. Naast hun nascholingsfunctie zouden gedetacheerde leraren zich op basis van hun verworven expertise binnen het centrum kunnen wijden aan het ontwikkelen van specifiek op NME gerichte leermiddelen voor het leerplichtonderwijs.

Samenvattend kan ik melden dat ik ook op langere termijn bereid ben een beperkt aantal leerkrachten ter beschikking te stellen van het NME-centrum De Vroente, maar dan met een duidelijk omschreven functie, namelijk om leerkrachten uit het basisonderwijs en het secundair onderwijs na te scholen en om leerpakketten te ontwikkelen die zijn bestemd voor het volledige leerplichtonderwijs.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw positief antwoord. Op dit ogenblik gaat het bij De Vroente om zes voltijdse equivalenten. U kunt zeggen dat er een lerarentekort is en dat het dus om een relatief grote investering gaat, maar ik ben zelf in het centrum geweest en ik heb gezien hoe er met klassen wordt omgegaan. Het centrum is wel degelijk op een hoogwaardige manier met onderwijs bezig. Het ontwikkelt bovendien lespakketten over NME die door alle scholen kunnen worden gebruikt. Ik hoop dat voor die taken zoveel mogelijk mensen vrijgesteld kunnen blijven in de toekomst.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het extra bisjaar voor kansarmen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het extra bisjaar voor kansarmen.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, we kijken met belangstelling uit naar het structuurdecreet. Ik heb vanmorgen begrepen dat er nog wordt gewacht op het advies van de Raad van State. Het structuurdecreet zou moeten zorgen voor een nieuwe opbouw van het tertiair landschap. We zullen nog niet in een absoluut continuüm terecht komen. Er blijft immers nog een sluipende tweedeling aanwezig.

Mevrouw de minister, los van de herstructurering van het landschap zullen zich veel vragen opdringen. Straks is er een gedachtewisseling over de lerarenopleiding. De vraag zal zijn hoe we het OSP een plaats geven in het hoger onderwijs. Er zullen ook vragen worden gesteld over de studiefinanciering. Die vragen zullen er komen op het ogenblik dat we met het credit-systeem gaan werken, waardoor het jaarsysteem in belangrijke mate principieel zal worden doorbroken. De studiefinanciering is een belangrijk gegeven in dit geheel en in De Morgen konden we een ideetje van u lezen. We hebben het artikel gelezen met veel aandacht, maar ook met veel verbijstering.

Het is duidelijk dat we uw zorg delen om kwetsbare mensen een volwaardige kans te geven. We moeten alle mogelijke inspanningen leveren om kwetsbare jonge mensen te laten doorstromen naar het hoger onderwijs, al dan niet op universitair niveau. We moeten goede voorwaarden scheppen om hen een maximale slaagkans te geven. Ik denk niet dat we daarover van mening verschillen, maar ik was geïntrigeerd door het idee om hen het voordeel te geven een keertje meer te kunnen bissen met behoud van studiebeurs dan anderen. De anderen

Martens

mogen een beroep doen op een Jokerbeurs, maar de kwetsbare jongeren zouden een extra jaartje mogen bissen. Zo werd het idee alleszins voorgesteld, maar misschien is die voorstelling verkeerd.

Is dat een maatregel die de kansen verhoogt ? Ligt het probleem daar ? Welke aanwijzingen zijn er in die richting ? Is er wetenschappelijk onderzoek beschikbaar ? Is er onderzocht waarom jongeren uit kwetsbare milieus moeilijker doorstromen naar het hoger onderwijs ? Wat bedoelt u trouwens met kwetsbare jongeren ? Over welke doelgroep gaat het ? Gaat het om de doelgroep die in het gelijkheidsdecreet is omschreven, of gaat het om een andere ?

Behoren jongeren die door een bepaalde tegenslag een jaar extra moeten overdoen, ook tot de doelgroep ? Ik denk dan aan mensen bij wie in de familie iemand wegvalt, waardoor ze emotioneel een tijd in de knoop zitten. Ik denk bovendien aan jonge mensen die door ziekte worden getroffen en daardoor een lange tijd uit de running zijn. Is uit onderzoek gebleken dat jongeren uit kansarme milieus, die weten dat ze hoger onderwijs kunnen aanvatten met de mogelijkheid tweemaal te bissen zonder hun studiebeurs te verliezen, gemakkelijker de stap naar het hoger onderwijs zullen zetten ? Bereidt u nog andere maatregelen voor om jongeren uit kansarme milieus ertoe aan te zetten hoger onderwijs aan te vatten en met succes te beëindigen ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, ik ben vandaag eens blij met de toon waarop de heer Martens deze kwestie aanbrengt en met het feit dat hij het ook eens over de inhoud heeft.

De toon van de heer Martens is vandaag heel anders dan toen hij te pers te woord stond. Er ligt wat op mijn lever. In wat de heer Martens aan de pers heeft verteld, heeft hij het over ideetjes van de minister en suggereert hij dat er geen overleg is geweest met het veld. Hij zegt : 'Ook nu weer rijst de vraag waarom over zo'n belangrijk thema niet een discussie in het Vlaams Parlement kan worden gevoerd zoals nu eindelijk voor de lerarenopleiding wel kan.' De ene keer zegt de heer Martens dat de minister veel meer met het veld moet overleggen, maar de andere keer zegt de heer Martens dat het parlement de plaats is waar de gesprekken moeten worden gevoerd. Dat is op zich geen contradictie,

maar de heer Martens maakt er wel een contradictie van.

Ik neem even de lerarenopleiding als voorbeeld. Er gaat een tekst voor overleg naar het veld en de heer Martens komt naar het parlement met de vraag wat dat nu allemaal is. Straks hebben we de gedachtewisseling over de lerarenopleiding en we kunnen er later ook een hebben over het ideetje van de minister over de studiefinanciering, maar ik vraag me af of de heer Martens wel de juiste procedure uitlokt.

Ik stel die vraag aan alle collega's. Het veld heeft met betrekking tot de lerarenopleiding een advies gegeven aan de minister, maar heeft daar verder nog niets mee gedaan. Is het tactisch goed dat het parlement telkens optreedt in een overlegprocedure met het veld ? Voor het veld is dat niet eenvoudig, want het beschouwt de gedachtewisseling van straks als een slotbespreking. Dat staat de openheid van discussie toch enigszins in de weg.

Ik wil het veld zijn rol laten spelen. Ik ben daar grote voorstander van. Ik vind bovendien dat het parlement zijn rol moet spelen. De vraag is alleen wie op welke manier aan bod kan komen en op welk ogenblik.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik heb geen problemen met wat de heer Van Baelen zegt. Ik denk dat het voor het veld interessant is om te weten hoe de politiek over de kwestie denkt. Vroeg of laat wordt het veld toch met de visie van de politiek geconfronteerd.

Ik denk dus niet dat er een contradictie is. De politiek moet toch niet gelaten toekijken op de discussie die het veld voert, om dan op het einde tot een grote conclusie te komen. Het is goed dat de politiek een actieve actor is in het hele debat.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik denk dat het goed is dat er af en toe ideeën worden gelanceerd. Het is ook goed om na te gaan of de maatregel die wordt voorgesteld, ook de oorzaak wegneemt van wat men wil bestrijden. In die zin heeft de heer Martens gelijk. U moet kunnen onderbouwen waarom u dat jaar extra zou financieren. Iedereen is ervan overtuigd dat het om meer dan een financiële drempel gaat. Ik sta dus achter de vraag van de heer Martens.

Ramon

Er wordt gezegd dat u moet oppassen met het credit-systeem, want dat zou wel eens een nieuwe sociale onrechtvaardigheid kunnen veroorzaken. Wie kan het zich permitteren om langer dan normaal te studeren? Worden door dat systeem niet nog eens de zwakkeren getroffen? Zo'n studiefinanciering zou daar een gedeeltelijke oplossing voor kunnen bieden. Die kant van de zaak moet ook eens worden bekeken.

Mevrouw de minister, uit het krantenartikel heb ik opgemaakt dat u nog knopen zult doorhakken. U dacht niet alleen aan die studiefinanciering, u refereerde ook aan de sportopleidingen. U zei dat er misschien moet worden gedacht aan het bieden van meer faciliteiten om die opleidingen te volgen. Zijn er in dat verband al knopen doorgehakt?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de minister, naar aanleiding van het artikel dat in De Morgen van 9 oktober laatstleden is verschenen inzake de aanpassing van de studiefinanciering, stelt de heer Martens een aantal vragen over de mogelijke denksporen die in het bewuste artikel worden vooropgesteld. Sta me toe eerst even te schetsen waarop het artikel is gebaseerd.

Het is inderdaad juist dat op dit ogenblik wordt gewerkt aan een herziening van het decreet inzake studiefinanciering voor het hoger onderwijs. Ik heb daar trouwens reeds herhaaldelijk melding van gemaakt. Aanleiding daartoe zijn het gewijzigde onderwijslandschap, met onder meer de invoering van de bachelor/master-structuur, maar ook de maatschappelijke evoluties, zoals het toenemend aantal echtscheidingen en daarmee het stijgend aantal mozaïekgezinnen. Bovendien werd reeds bij de goedkeuring van het decreet van 16 februari 2001 gesteld dat dit decreet moest worden gezien als een overgangsdecreet en dat een grondige herziening zich opdrong.

Om deze aanpassingen gedegen en in overleg met de betrokken sector voor te bereiden werd op mijn initiatief in februari 2002 een task force studiefinanciering opgericht. Deze task force bestaat naast vertegenwoordigers van de afdeling Studietoelagen, van de administratie Hoger Onderwijs en van het kabinet Onderwijs uit een aantal vertegenwoordigers van de hogeronderwijsgemeenschap via de VLIR, de Vlhora en de VVS. Er werden tevens een aantal personen gevraagd omwille van

hun expertise in de betrokken materie. De opdracht van de task force bestond erin na te gaan hoe de studiefinanciering kon worden geoptimaliseerd en hoe de verhouding tussen studiefinanciering en de studentenvoorzieningen kon worden verduidelijkt.

De werkzaamheden vonden plaats in vier thematische werkgroepen die vergaderden van februari tot eind september 2002. Deze werkgroepen verrichtten het nodige studie- en denkwerk inzake volgende thema's die een impact hebben op de studiefinanciering : doelgroepenbeleid, internationalisering, levenslang leren en sociale voorzieningen.

Het studiewerk van deze werkgroepen resulteerde in een rapport dat op 30 september jongstleden door de task force werd goedgekeurd. In dit rapport werden een aantal denksporen aangehaald om de wetgeving inzake studiefinanciering aan te passen. Op basis van dit rapport schreef een journalist van De Morgen het bewuste artikel en gaf zijn eigen interpretaties aan de tekst. Zo komt het woord 'bissen' bijvoorbeeld nergens in het rapport voor.

Om alle misverstanden te vermijden stel ik ook voor dat via de voorzitter aan alle leden van commissie de integrale tekst van task force beschikbaar wordt gesteld. Voor alle duidelijkheid wil ik echter beklemtonen dat het rapport het resultaat is van het studiewerk van de werkgroep. Het gaat om een ruwe tekst, en niet om mijn tekst. Met een aantal bepalingen uit die tekst ben ik het zelfs totaal oneens.

Ondertussen is een andere werkgroep actief, ook weer bestaande uit vertegenwoordigers van de VLIR, de Vlhora en de VVS en de administratie Hoger Onderwijs die met de afdeling Studietoelagen en mijn vertegenwoordigers overleggen over de verdere voorbereidingen rond een voorontwerp van decreet. Uiteraard zullen zij de werktekst van de task force gebruiken, wat daarom nog niet betekent dat ze daar alle elementen van zullen overnemen.

Ik hoop hiermee voldoende te hebben aangetoond dat ik nog geen enkele keuze heb gemaakt wat de aanpassingen van voormelde wetgevingen betreft en dat de statements in de pers met andere woorden voorbarig waren. Ik hoop ook aangetoond te hebben dat ik in de besluitvorming omtrent de hervorming van de studiefinanciering en de studentenvoorzieningen wel degelijk bezig ben met een uitgebreide overlegronde met het betrokken onderwijsveld. Om die reden wens ik nu niet verder in te

Vanderpoorten

gaan op concrete vragen. Dat zou echt veel te voorbarig zijn.

Afsluitend zou ik wel willen beklemtonen dat het mijn grote bekommernis is om met de aangepaste wetgeving een bijdrage te leveren aan de verdere democratisering van het hoger onderwijs en aan het bieden van gelijke kansen wat de doorstroming naar het hoger onderwijs betreft. Derhalve worden heel wat inspanningen geleverd om de doelgroep die met deze wetgeving wordt beoogd, zo goed mogelijk in beeld te krijgen en op die manier adequate maatregelen voor te stellen. We zijn er ons van bewust dat we niet alle problemen kunnen oplossen via een decreet inzake studiefinanciering. Daarom bekijken we tegelijkertijd de wetgeving inzake studentenvoorzieningen, onder meer om een complementaire aanpak te kunnen realiseren.

In reactie op wat de heer Ramon heeft gezegd met betrekking tot het credit-systeem of de flexibilisering mag het uiteraard niet de bedoeling zijn de democratisering in het onderwijs terug te schroeven. Het levenslang leren moet integendeel meer zijn intrede doen en mensen die reeds willen werken of deeltijds willen werken, moeten dit gemakkelijker met een studie kunnen combineren. Het is niet de bedoeling om het voor een student gemakkelijker te maken tien jaar te doen over een studie van vier jaar. Het zijn vaak de studenten die geen financiële problemen hebben, die bissen of trissen en dus heel veel tijd besteden aan hun studies.

Ik ben het ook met u eens dat eender welk decreet over de studiefinanciering het element van de gelijke kansen niet ten gronde oplost. Het kan een hulpmiddel zijn, maar 'gelijke kansen' moet eerder worden opgelost. Om die reden pleit ik er steeds voor om vooral veel aandacht te schenken aan meer gelijke kansen in het leerplichtonderwijs, in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs. Daar ligt immers het eerste element van de discussie.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik wens nog even in te pikken op het laatste element van uw antwoord. Ik denk niet dat we van mening verschillen op het vlak van het realiseren van gelijke kansen. Op dat vlak koesteren we dezelfde ambitie. De vraag is alleen welke wegen daartoe bewandeld moeten worden.

U zegt dat u niets te maken hebt met die versie van de betreffende tekst. Dat hebben we al eerder meegemaakt met betrekking tot de lerarenopleiding. In het Latijn maakt men het mooie onderscheid tussen iste en ille. Ille slaat op diegene die men looft, iste op de verwerpelijke of de beruchte. U hebt het immers gehad over het 'beruchte' artikel waarvan u dus afstand neemt.

Het is mij niet helemaal duidelijk hoe ik uw antwoord moet interpreteren. U zegt immers dat u niet op de grond van de zaak wilt ingaan. Dat betekent dan wel dat u impliciet afstand neemt van deze gedachtegang en dat u van oordeel bent dat er iets moet gedaan worden met de studiefinanciering als element in het gelijkkekansendecreet.

Het betreft hier in ieder geval een dossier dat nog zal terugkeren en dat we allemaal bijzonder waakzaam en alert zullen blijven opvolgen. We zullen dus niet wachten tot het veld geconcludeerd heeft, maar proberen in het debat onze rol te spelen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de onrust bij de leraren Duits in de derde graad van het ASO in de studierichting met de component 'Moderne Talen'

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de onrust bij de leraren Duits in de derde graad van het ASO in de studierichting met de component 'Moderne Talen'.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de leraren Duits zijn een beetje in paniek. Eerst en vooral was er al de nieuwe structuur van het middelbaar onderwijs waardoor het vak Duits in de tweede graad, met name in het ASO, wat aan capaciteit heeft moeten inboeten. De leraren Duits hebben daardoor het gevoel dat hun vak wat in het defensief zit.

Een bijkomende aanleiding tot de commotie is de tamelijk pessimistische brief van de pedagogische

De Cock

begeleider voor Duits in het VVKSO. U zult waarschijnlijk zeggen dat u dienaangaande niet bevoegd bent, maar toch zou ik uw zienswijze willen kennen. De brief, met het opschrift 'voor alle leraren Duits' en met als titel 'Duits bedreigd!', is vrij dramatisch. Daarop volgt dan het exposé van de pedagogische leider, ondertekend met zijn naam en met vermelding van zijn e-mailadres.

De persoon in kwestie adviseert de leraren Duits om de directeur of het directieteam informierend te benaderen met de vraag hoe voor de toekomst het aantal lessen Duits georganiseerd zal worden. Hij staat een dergelijk initiatief door te vermelden dat hij weet heeft van het feit dat in de studierichting met de component Moderne Talen het aantal lessen Moderne Vreemde Talen – Frans 4, Engels 3 en Duits 3 – van 10 naar 9 zou worden herleid. Het is nog niet helemaal duidelijk waar – dus bij welke taal – zal worden ingeleverd, maar het feit dat hij de huidige toestand van het aantal uren vermeldt, laat voor het vak Duits het ergste vermoeden.

Verder vermeldt de brief dat het complementair gedeelte meer zou worden besteed aan vakoverstijgende activiteiten dan aan vakken. Voor Duits ligt hierin – alweer – een grote bedreiging. De schrijver drukt zijn 'grote bezorgdheid' hierover uit, ook al ligt er nog geen 'afgerond voorstel op tafel'.

De pedagogisch begeleider drukt de leraren op het hart om zo snel mogelijk bij hun directeur naar de plannen ter zake te informeren en om hem te vragen om tijdens de interne vergaderingen per bisdom te vragen het huidig aantal uren Duits te behouden.

Mevrouw de minister, ik deel deze bekommernis. Ik blijf pleiten voor een 1+3-opleiding talen in een ASO-opleiding. Dat betekent de moedertaal plus 3 vreemde talen. Vlaanderen heeft een deel van de welvaart te danken aan de talenkennis van de inwoners. We mogen en kunnen daar niet onzorgvuldig mee omspringen.

Mevrouw de minister, ik wil u dan ook graag enkele vragen stellen. Hoe staat u tegenover het vak Duits? Hebt u weet van eventuele denksporen van het VVKSO om het aantal uren moderne talen in de derde graad ASO in de studierichtingen met de component 'moderne talen' te verlagen? Betekent een eventueel bevestigend antwoord hierop dat het Duits hierdoor in hoge mate in het gedrang komt? Bent u van oordeel dat een taalvak door de keuze van de teksten een hoog vakoverschrijdend gehalte

kan hebben? Kan een clustering inhouden dat de combinatie van een aantal vakken geheel of gedeeltelijk in een andere taal kan worden gegeven in de derde graad van het ASO in de studierichting met de component 'moderne talen'?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik sta uiteraard positief tegenover het vak Duits. Duits blijft in het aanbod moderne talen van belang omdat het onze derde landstaal is. Duits leren confronteert de leerling met een taalsystematiek van een levende taal die vergelijkbaar is met die van dode talen. De systematiek scherpt het analyse- en denkvermogen van de leerlingen aan, wat ten goede komt aan de studie van andere talen. De studie van de Duitse taal betekent dus winst op 2 vlakken.

De kennis van Duits is belangrijk op de arbeidsmarkt. Het seminarie 'Hoe meertalig zijn uw medewerkers?' georganiseerd op 26 april 2002, heeft het belang van twee- en meertaligheid nogmaals aangetoond. De tekst van het seminarie luidt: 'Hoewel heel wat leerlingen in het middelbaar onderwijs een initiatie Duits op het curriculum hebben staan, lijkt de kennis van Duits in Vlaanderen ondermaats, ook als we bijvoorbeeld vergelijken met Nederland. Nochtans is Duits de meest gesproken taal in Europa, is Duitsland onze belangrijke handelspartner, zijn veel apparaten en producten die we in onze industrie hanteren van Duitse makelij en vormen Duitsers een in aantal belangrijk én koopkrachtig toeristisch publiek. Het is dan ook belangrijk dat Duits in het kader van een globaal Vlaams meertaligheidsbeleid voldoende aandacht krijgt.' De overheid sluit zich hierbij aan.

Het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde van de Karel de Grote Hogeschool vroeg eigen afgestudeerden van de schooljaren 1996-1997, 1997-1998, 1998-1999 of in totaal 1.772 oud-studenten, onder andere over het gebruik van Duits in het bedrijf. Uit de bevraging blijkt dat Duits vooral voor extern gebruik belangrijk is in Vlaanderen. Duits scoort voor extern gebruik 56 percent, Engels 92 percent, Frans 89 percent en Nederlands 94 percent. Duits behaalt een aanzienlijk hogere score dan Spaans. Binnen de sector industrie scoort Duits zelfs beter dan Engels. De scores zijn: Duits 89 percent, Engels 81 percent, Frans 95 percent en Nederlands 22 percent.

Bovendien is het aanbod Duits in het secundair onderwijs van belang voor verdere studies. De cijfers

Vanderpoorten

van het academiejaar 2000-2001 laten zien dat 11,04 percent van het totaal aantal universiteitsstudenten in Vlaanderen talen studeert, 4,17 percent van alle studenten aan Vlaamse universiteiten studeert Germaanse talen. De hierboven aangehaalde tweede reden om Duits te leren kan deze groep studenten die in talenafdelingen instromen goed vooruithelpen. Bovendien is een basiskennis Duits heel handig voor de studenten die instromen in andere disciplines van academische aard. Het aantal Duitstalige wetenschappelijke publicaties is zeer omvangrijk.

Dan is er nog het belang van de kennis van het Duits om dezelfde reden voor heel wat hogeschoolstudenten. In het schooljaar 1999-2000 bijvoorbeeld, studeerde 8,04 percent van de hogeschoolstudenten communicatiebeheer, 6,74 percent secretariaatsbeheer en 6,12 percent vertaalkunde.

U vroeg naar eventuele denksporen van het VVKSO om het aantal uren moderne talen in de derde graad ASO in studierichtingen met de component 'moderne talen' te verlagen. De Vlaamse overheid bepaalt de eindtermen van de basisvorming en het specifieke gedeelte, maar neemt geen enkele beslissing over het aantal uren waarop de naar inhoud vertaalde eindtermen moeten worden verwezenlijkt. De lestijdenproblematiek behoort tot de autonomie van de onderwijskoepels en de leerplanschrijvers. De VVKSO-bedoelingen met de uren moderne talen in de component 'moderne talen' ken ik niet.

U vroeg of ik van oordeel ben dat een taalvak door de keuze van de teksten een hoog vakoverstijgend gehalte kan hebben. Laten we het hier voor de duidelijkheid eerst hebben over niet-fictionele teksten. Uiteraard is het zo dat een anderstalige tekst – als hij niet gelezen wordt voor louter linguïstische doeleinden – wordt gelezen voor de informatie die erin te vinden is. Dit is het fundamentele uitgangspunt van elke geschreven en gelezen communicatie. De boodschap in dergelijke teksten, op voorwaarde dat die wordt aangeboden in de vreemde taal die de leerlingen beheersen en op het aan de leerlingen aangepaste beheersingsniveau, heeft altijd te maken met domeinen en thema's uit het werkelijke leven. Daardoor kan zeker een link naar andere vakken en vakoverstijgende thema's worden gelegd. Ik denk aan economie, wetenschappen, geschiedenis enzovoort enerzijds en milieu-educatie, burgerzin, enzovoort anderzijds. Uiteraard heeft dit ook veel te maken met de pedagogische aanpak van de lesgever.

Dan zijn er nog de fictionele teksten die naast hun literaire waarde ook vakoverschrijdend verrijkend kunnen zijn met betrekking tot hun culturele-historische dimensie. Nogmaals, hoe hoog dat vakoverstijgend gehalte is waarover sprake, hangt af van de tekstkeuze en de pedagogische didactische aanpak. Daarvoor stelt de overheid al haar vertrouwen in de uitwerking van de eindtermen door de leerplannen en de verwerking ervan door de professionaliteit van de leerkracht.

Dan was er nog een vraag over de clustering van vakken. De vraag is niet echt duidelijk, maar zoals de specifieke eindtermen voor de modernetalenpool zijn opgevat, zit dit in de mogelijkheden. De decretale specifieke eindtermen zijn geformuleerd per pool, niet per taal of vak. Dit geldt trouwens ook voor andere polen zoals de pool wetenschappen. De decretale specifieke eindtermen hiervan zijn ook niet afzonderlijk geformuleerd voor biologie en scheikunde. Het kan dus best dat een welbepaalde decretale specifieke eindterm vanuit bijvoorbeeld het vak Frans overkoepelend wordt aangeboden en niet wordt uitgewerkt via Engels of Duits.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. In sommige vakgroepen en scholen komt de discussie op gang om stukken van de vakoverschrijdende eindtermen eventueel in een van de aan te leren talen te geven. De discussie is nog open, maar u staat er niet negatief tegenover. Dat is voor taalleraren een hart onder de riem.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer André Van Nieuwkerke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing in het onderwijs, vanaf 1 januari 2003, van de wet betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Nieuwkerke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de toepassing in het onderwijs, vanaf 1 januari 2003, van de wet betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag.

Voorzitter

De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in het onderwijs is lang gezweven over het pestgedrag van leerkrachten onder elkaar. Uit onderzoek is echter gebleken dat naast De Post, waar we ook een aantal schrijvende voorbeelden kennen, en het ministerie van Financiën, ook het onderwijs een omgeving is waar het pesten goed is ingeburgerd.

– *De heer Dirk De Cock treedt als voorzitter op.*

Ook in deze commissie is nog niet zo vaak gesproken over deze problematiek. Ik ben dan ook van mening dat we hier meer aandacht aan moeten besteden. Dit fenomeen heeft indirect te maken met de kwaliteit van het onderwijs en de lerarenopleiding waarover we wel praten.

In het tijdschrift Klasse van oktober 2002 wordt de stilte voor de tweede maal doorbroken. Ook in 1992 werd hierover reeds een belangrijk signaal gegeven. De laatste enquête bij 700 leerkrachten leert dat pesten als het ware integraal deel uitmaakt van de schoolcultuur, en dat op elk onderwijsniveau en in elke onderwijsvorm.

De pesterijen doen zich voor onder allerlei vormen : roddels verspreiden, verwijten, boeken-tassen of examens laten verdwijnen, leerlingen en ouders tegen een collega opzetten, slaan of seksueel ongewenst gedrag. Sociologen steken dat in vakjes : verbaal geweld, fysiek geweld en dergelijke meer.

In een antwoord op een vraag van de heer Roes-giers van 27 september 2001 over het pesten van leerlingen onder elkaar via de moderne media, antwoordde de minister dat de verantwoordelijkheid van de inrichtende machten hier cruciaal is en dat het belangrijk is dat de schoolcultuur hiervan wordt gezuiverd.

Vanaf 1 januari 2003 is de wet betreffende bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag van toepassing. Deze wet slaat uiteraard zowel op de privé- als op de openbare sector en dus ook op het onderwijs. De wet is vrij duidelijk. Stukken van de artikels zitten ook in de welzijns-wet voor de werknemers. Het is niet alleen de bedoeling om de werknemers, en in dit geval de leerkrachten, te beschermen tegen pesterijen, er zitten ook sanctiemechanismen in de wet verwerkt. Het sociaal recht en het arbeidsreglement spelen een

rol. De wet is ook van toepassing op pesterijen vanuit wat men noemt de 'klanten'. Voor het onderwijs zijn dat de leerlingen, de ouders en dergelijke meer.

Er is ook sprake van een vertrouwenspersoon die moet worden aangesteld en die op informele wijze een regeling probeert te treffen in een geschil. Als dat niet lukt, moet de preventie-adviseur optreden die op een formele en gemotiveerde manier de klachten behandelt en voorstellen kan doen aan de school.

Deze wet bevat heel wat maatregelen en procedures die ook in het onderwijs moeten worden toegepast. De werkgever moet na voorafgaand akkoord met de werknemersvertegenwoordigers een preventieadviseur aanduiden die gespecialiseerd is in de psycho-sociale aspecten van arbeid en geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk. Daarbij worden een aantal zaken gestipuleerd. Zo moet, als er geen akkoord is of indien de werkgever meer dan 50 werknemers tewerkstelt, een beroep worden gedaan op een preventieadviseur van een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Elke werkgever kan ook volgens een gelijkaardige procedure een vertrouwenspersoon aanduiden.

Het onderwijs heeft meer dan 100.000 leerkrachten. Mijn vraag is ingegeven door de bekommernis of het onderwijs hierop reeds is voorbereid en wat de stand van zaken dienaangaande is. Ik weet ook dat er nog een aantal uitvoeringsbesluiten en KB's moeten worden gelanceerd, maar ik heb toch al een aantal vragen.

Wie is de werkgever in dit geval : het departement of de inrichtende machten ? Er bestaat wel een meldpunt in het departement, namelijk Limits, maar ik denk dat dit niet volstaat en ver af staat van het veld.

Is er reeds overleg geweest met de werknemersorganisaties, zoals de vakbonden ?

Hoe zal binnen het onderwijs de wet toegepast worden ? We hebben immers enorm veel scholen, scholengemeenschappen en scholengroepen.

Is in de volgende begroting rekening gehouden met de financiële implicaties ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de wet van 11 juni over bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk verscheen op 22 juni in het Belgisch Staatsblad. De wet is van toepassing op elke werkgever, dus wat de onderwijssector betreft op elke scholengroep of inrichtende macht. Concreet moet elke school vanaf 1 januari 2003 een beleidsplan hebben waarmee de aanpak van pesten, ongewenst seksueel gedrag en geweld op school geëxpliciteerd wordt. Daarnaast moet een school beschikken over een interne preventieadviseur of een beroep kunnen doen op een externe preventieadviseur. Een vertrouwenspersoon, die de preventieadviseur ondersteunt, moet binnen het schoolteam aangeduid zijn.

Naar aanleiding van voormelde wet heeft de administratie van het departement Onderwijs reeds een aantal voorstellen geformuleerd om vanuit de centrale onderwijsoverheid ter zake een initiatief te nemen, niet alleen om hierover helder te communiceren, maar ook om tot eenvormige afspraken te komen.

In de eerste plaats zal ik met federaal minister van Arbeid en Tewerkstelling, mevrouw Onkelinx de nodige gesprekken aangaan over hoe de scholen aan deze verplichtingen moeten voldoen. Er moet concreter onderzocht worden hoe het vooropgestelde preventiebeleid kan worden uitgewerkt, op welk niveau preventieadviseurs en vertrouwenspersonen best aangeduid worden, en in welke mate de aanpak geëxpliciteerd kan worden in de respectieve statuten en arbeidsreglementen.

Momenteel fungeert de VZW Limits als meldpunt voor ongewenst seksueel gedrag en pesten binnen het onderwijs. In het licht van de nieuwe wetgeving zal de opdracht van de VZW Limits opnieuw bekeken worden. Verder wordt in samenspraak met de VZW Limits, de niveauadministraties en de inspectie, een omzendbrief voorbereid en overlegd met Arbeid en Tewerkstelling, om de scholen in te lichten. Afhankelijk van de afspraken die hierover met de federale overheid kunnen worden gemaakt, zal hier eventueel bij de budgetcontrole 2003 aandacht aan besteed kunnen worden.

De budgettaire vraag moet geplaatst worden in een algemene problematiek die hier reeds meermaals ter sprake is gekomen, namelijk hoe we ons moeten opstellen tegenover beslissingen van andere overheden die een bijkomende financiële last leggen op de scholen, en die onze voortdurende zorg is.

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke : Bij de wet komt heel wat kijken. Het heeft ook gevolgen op het vlak van personeel. Men kan wel samenwerken tussen scholen of binnen een scholengemeenschap, maar het zal veel organisatie vergen om die wetgeving in het onderwijs toe te passen. Limits is een aanspreekpunt, maar dat is zeker niet voldoende.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.43 uur.*
